

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym

ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

Warszawa, czerwiec 2011 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Opracowanie:

Jarosław Izdebski

Wydział Monitorowania

Departament Zarządzania EFS

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	5
RYNEK PRACY.....	7
SYTUACJA SPOŁECZNA.....	13
EDUKACJA I WYKSZTAŁCENIE	15
SPIS ILUSTRACJI	18

WPROWADZENIE

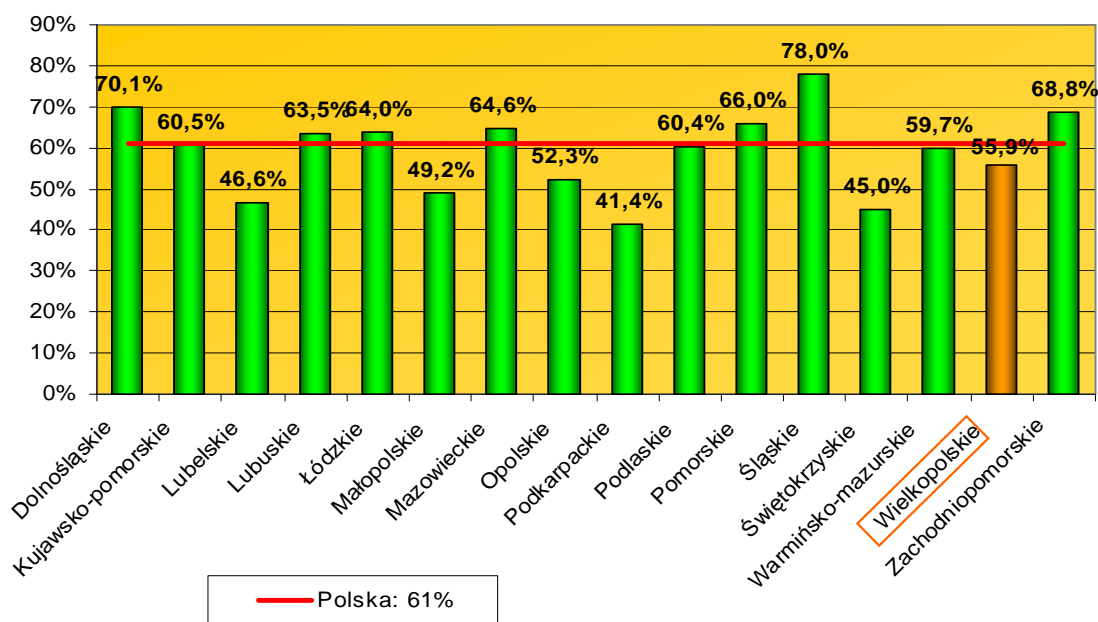
Głównym celem niniejszego opracowania jest poddanie analizie sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie wielkopolskim w obszarach oddziaływania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) 2007-2013. Celem opracowania jest jednocześnie wskazanie istotnych problemów, które pojawiają się na regionalnym rynku pracy oraz w obszarze edukacji i integracji społecznej. Analiza może być tym samym wykorzystywana przez regionalnych decydentów tj. władze regionalne i lokalne do celów planowania aktywnej polityki rynku pracy oraz stanowi zachętę do podejmowania pogłębionych analiz na poziomie lokalnym. Zawarte w dokumencie informacje na temat realizacji wskaźników PO KL mogą stanowić punkt odniesienia przy programowaniu wsparcia dla uczestników projektów dofinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Województwo wielkopolskie zajmuje obszar 29,8 tys. km², co stanowi 9,5% powierzchni kraju (2 miejsce pod tym względem). Jeśli chodzi o **liczbę mieszkańców** to wg danych GUS na koniec 2010 r. Wielkopolskę zamieszkiwało ponad 3 419 tys. osób, tj. 8,9% ludności Polski (3 miejsce w kraju) i względem roku poprzedniego liczba mieszkańców zwiększyła się o ponad 11 tys. osób. W 2010r. w regionie utrzymała się liczebna przewaga kobiet. Podobnie jak w ubiegłych latach kobiety stanowiły 51,5% ogółu mieszkańców, natomiast udział mężczyzn wyniósł 48,5% (w Polsce odpowiednio 52,2% i 47,8%). **Warto podkreślić, iż w województwie wielkopolskim od wielu lat utrzymuje się tendencja wzrostowa ludności.** Na ten pozytywny trend złożyły się m. in. następujące czynniki: dodatni przyrost naturalny (na 1000 ludności wyniósł 3,3 i po woj. pomorskim był najwyższy w kraju), najwyższy w Polsce współczynnik urodzeń żywych – 12,3‰ (wobec 12,7‰ w analogicznym okresie roku poprzedniego), niski względem kraju współczynnik zgonów - 9‰ oraz dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (0,3 na 1000 ludności).¹

Wielkopolska należy do regionów o średnim poziomie zurbanizowania. Na koniec 2010 r. ludność zamieszkująca miasta stanowiła 55,9% (w kraju 61%) ogółu ludności regionu, z czego najwięcej w Poznaniu (551,6 tys. mieszkańców tj. 29% ludności miejskiej województwa). Warto zauważyć, iż przewaga ludności miejskiej systematycznie maleje (spadek o 0,2 p. p. w porównaniu do 2009 r. i 0,5 p. p. w porównaniu do 2008 r.). Jest to trend obserwowany w Wielkopolsce od kilku lat i wynika w głównej mierze ze zmiany miejsca zamieszkania z obszarów miejskich na wiejskie, położone w pobliżu miast.

Rys. 1 Wskaźnik urbanizacji w poszczególnych województwach w 2010 r.

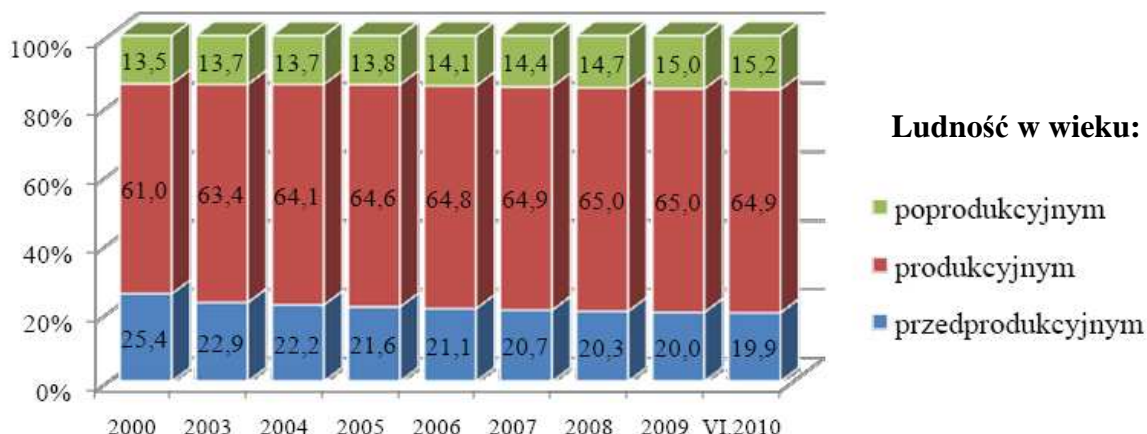
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

¹ Wg danych za okres I-III kwartał 2010 r. na podstawie *Informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej województw*, kwartalnik Głównego Urzędu Statystycznego nr 4/2010, Warszawa kwiecień 2011r.

W województwie wielkopolskim do rejonów o największym wskaźniku zurbanizowania (wykluczając miasta) należy zaliczyć: powiat pilski (64,7%), gnieźnieński (63,4%) oraz krotoszyński (60%). Z kolei ludność wiejska stanowi większość w powiatach takich jak: kaliski (98,1%), leszczyński (91%) oraz koniński (85,9%).

W 2010 r. w województwie wielkopolskim, podobnie jak na poziomie kraju, **zaobserwowano dalsze niekorzystne tendencje w strukturze ludności wg ekonomicznych grup wieku**. Daje się zauważyć ciągły spadek odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym, który w czerwcu 2010 r. wyniósł 19,9%, jak również postępujący wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (15,2% wg stanu za I półrocze 2010 r.)

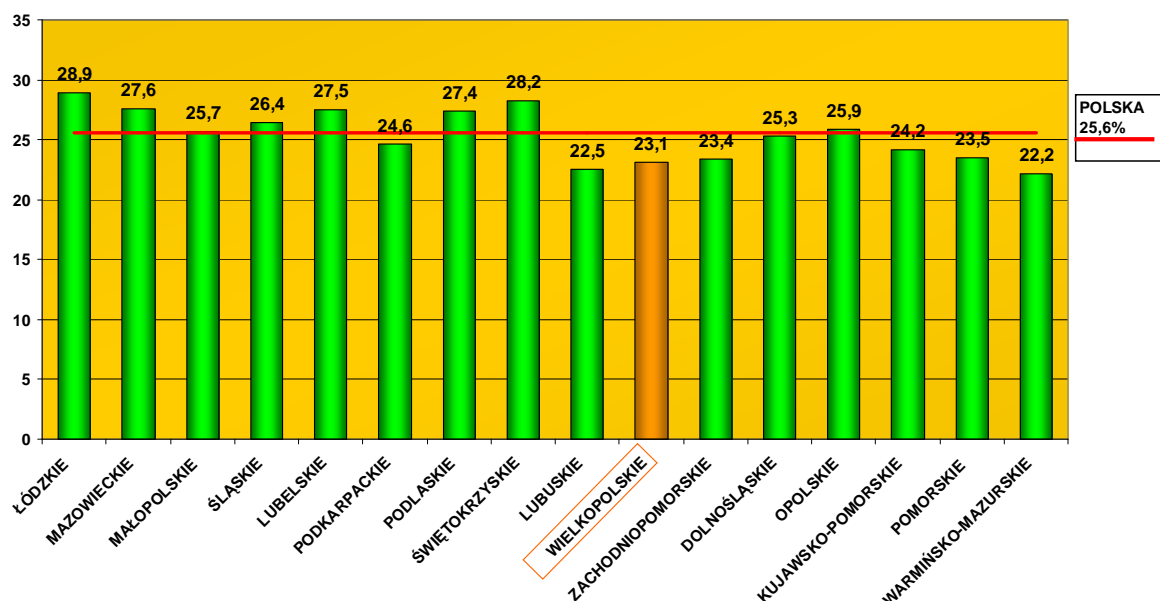
Rys. 2 Struktura ludności Wielkopolski wg ekonomicznych grup wieku

Źródło: na podstawie opracowania *Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy w 2010 r.*, Wojewódzki Urząd Pracy, Poznań 2011 r.

Wg danych GUS na koniec 2009 r. wskaźnik obciążenia demograficznego mierzony jako liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniósł 23,1% i był jednym z najniższych w skali kraju (w Polsce 25,6%). Najniższy poziom omawianego wskaźnika odnotowano w powiatach: poznańskim (18,2% - bez miasta Poznań), obornickim (19,1%) oraz grodziskim (19,2%), natomiast największy w Kaliszu (29,2%), Poznaniu (26,3%) oraz powiecie kolskim (25,7%). Na uwagę zasługuje także wskaźnik mierzony jako liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, który dzięki wysokiemu wskaźnikowi dzietności mieszkańców Wielkopolski wyniósł 75% (w kraju 87,3%).

Rys. 3 Wskaźnik obciążenia demograficznego w województwach (liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) wg stanu na koniec 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

RYNEK PRACY

W IV kwartale 2010 r. **współczynnik aktywności zawodowej** (mierzony jako udział ludności aktywnej zawodowo w ogólnej liczbie ludności w wieku powyżej 15 lat) w Wielkopolsce wyniósł 58% (tj. 1 530 tys. osób) i był o 2,2 p. p. wyższy od średniej dla kraju oraz 1,8 p. p. wyższy niż w IV kwartale 2009 r. Współczynnik aktywności zawodowej przyjmuje zróżnicowane wartości w zależności od płci. W omawianym okresie w przypadku kobiet osiągnął wartość 48,4%, podczas gdy w przypadku mężczyzn 68,5%. Różnica dzieląca te dwie wartości wynosi 20,1% i w ciągu roku zwiększyła się o 1,5 p. p. Warto podkreślić, iż w IV kwartale 2010 r. wśród osób aktywnych zawodowo odnotowano wzrost, względem analogicznego okresu roku poprzedniego, udziału osób pracujących o 7,4 p. p. natomiast niewielkiemu spadkowi uległ odsetek osób biernych zawodowo (0,4 p. p). Udział bezrobotnych w ogóle osób aktywnych zawodowo ukształtował się, podobnie jak przed rokiem, w okolicach 8,6%.

Rys. 4 Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej wg aktywności ekonomicznej w IV kwartale 2010 r.

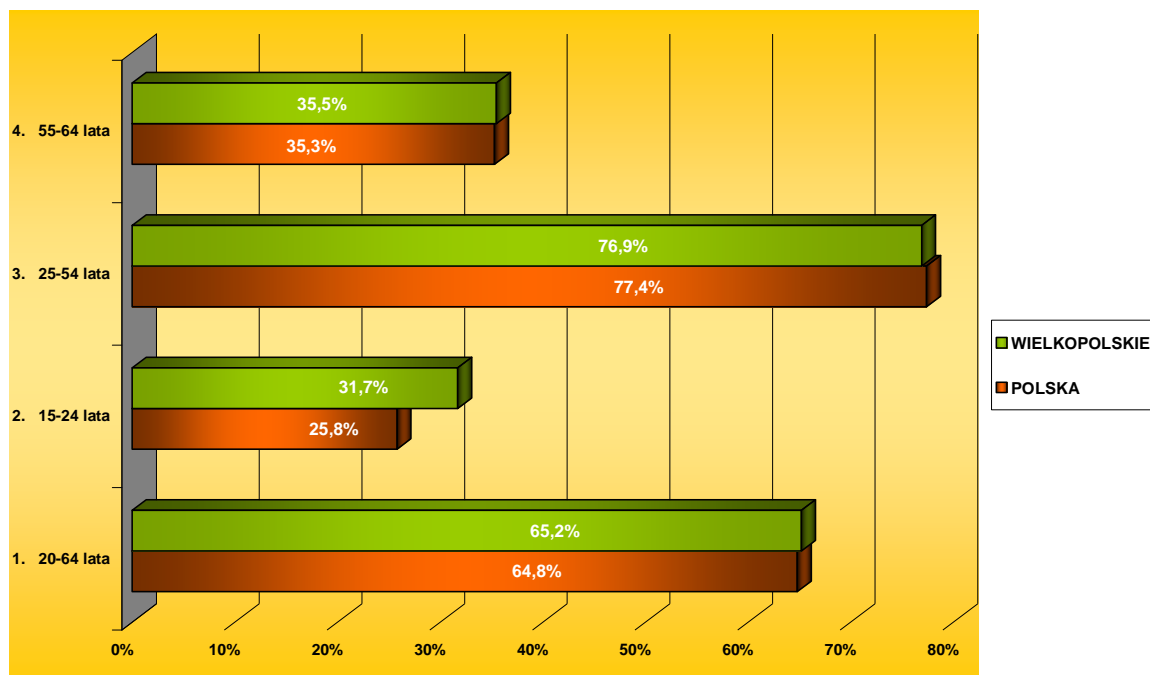
Źródło: opracowanie sygnałne *Aktywność ekonomiczna ludności w województwie wielkopolskim w IV kwartale 2010 r.*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, marzec 2011 r.

Powyższe zmiany zaobserwowane w strukturze aktywnych zawodowo miały wpływ na zmniejszenie obciążenia pracujących osobami niepracującymi tj. osobami bezrobotnymi i biernymi zawodowo. W IV kwartale 2010 r. w województwie wielkopolskim na 1000 pracujących przypadało 886 osób niepracujących (915 w miastach i 850 na terenach wiejskich) podczas gdy w IV kwartale 2009 r., 947 (997 w miastach i 885 na terenach wiejskich). W Polsce omawiany współczynnik ukształtował się na poziomie 974 wobec 983 w IV kwartale 2009 r.

Na koniec 2009 r. w Wielkopolsce odnotowano niewielki wzrost wskaźnika zatrudnienia ogółem (15-64 lata), który względem roku poprzedniego wzrósł o 0,1 p. p. oraz był wyższy od średniej dla kraju o 0,9 p. p. osiągając wartość 60,2%, **będąc jednocześnie jednym z najwyższych wśród wszystkich województw** (4. miejsce w kraju). Na uwagę zasługuje jednak znaczne zróżnicowanie poziomu zatrudnienia jeśli chodzi o wartość wskaźnika dla kobiet (51,3%) i mężczyzn (69,7%), które w Wielkopolsce wynosi 18,4%.

Poniższy wykres przedstawia poziom zatrudnienia w poszczególnych grupach wiekowych: 15-24 lata, 25-54 lata, 55-64 lata oraz wskaźnik zatrudnienia 20-64 lata, na poziomie kraju i województwa wielkopolskiego w IV kwartale 2010 r. Należy zauważyć, iż jedynie w przypadku wskaźnika zatrudnienia w przedziale 25-54 lata wartość była większa dla Polski niż dla województwa wielkopolskiego (o 0,5 p. p.). W pozostałych przypadkach wartości mierników były większe na poziomie województwa. Największą różnicę między Wielkopolską a wartością średnią dla kraju odnotowano w przypadku grupy osób młodych (15-24 lata), blisko 6 p. p. Jeśli chodzi o wskaźnik zatrudnienia dla grupy 20-64 lata to względem analogicznego okresu w roku ubiegłym wartość wskaźnika wzrosła o 0,2 p. p. natomiast w przypadku Polski odnotowano spadek o 0,1 p. p.

Rys. 5 Wskaźnik zatrudnienia wg poszczególnych grup wieku w Polsce i województwie wielkopolskim (IV kwartał 2010 r.)

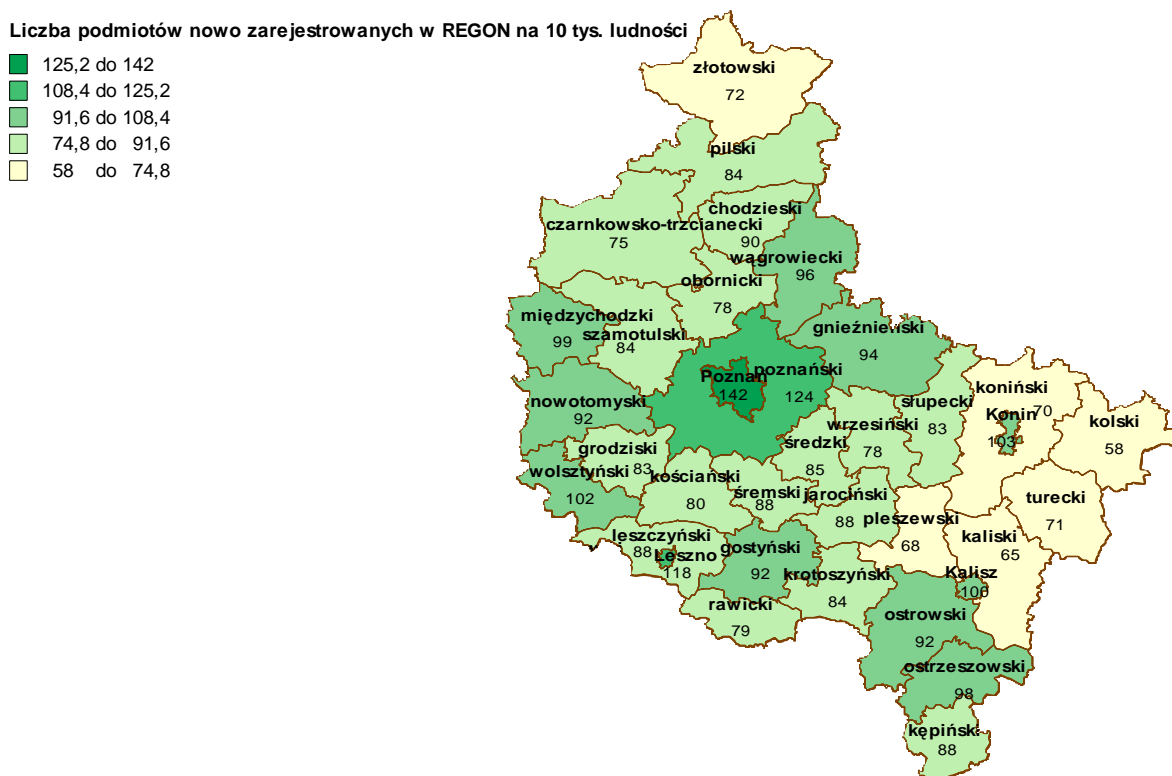
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W województwie wielkopolskim w IV kwartale 2010 r. odnotowano 1 399 tys. osób pracujących, co stanowi blisko 91,5% osób aktywnych zawodowo (wzrost o 7,4% względem analogicznego okresu 2009 r.) oraz 53,1% ogółu ludności Wielkopolski w wieku 15 lat i więcej (wzrost o 1,7% względem IV kwartału 2009 r.). W województwie wielkopolskim w 2010 r. zarejestrowano większy niż na poziomie kraju udział osób pracujących w sektorze rolnictwa (14,9% wobec 13,7%) oraz przemysłu (34% wobec 30,5%). Pomimo, iż zwiększyła się liczba zatrudnionych w usługach o 2,7%, wynosząc w 2010 r. - 51,1%, Wielkopolska wciąż plasuje się na jednym z ostatnich miejsc pod tym względem w kraju (przed województwem lubelskim, podkarpackim i świętokrzyskim).

W przeciwieństwie do 2009 roku, kiedy nastąpił spadek liczby podmiotów gospodarczych na wielkopolskim rynku pracy, w 2010 r. odnotowano wzrost liczby pracodawców. Województwo wielkopolskie na tle kraju charakteryzuje się dość wysokim poziomem przedsiębiorczości. Wg stanu na koniec grudnia 2010 r. w Wielkopolsce odnotowano 375 482 podmioty gospodarki narodowej, nie licząc osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne (wzrost o 4,5% względem 2009 r.). Wg danych za 2010 r. w regionie odnotowano 112 nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. ludności wobec 105 podmiotów na poziomie kraju, natomiast liczba jednostek wykreślonych z rejestru na koniec 2010 r. wyniosła 65 podmiotów i była nieco wyższa od średniej dla kraju (62 podmioty). Poniższy wykres przedstawia liczbę podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w podziale na powiaty wg stanu na koniec 2009 r. Najwięcej nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. mieszkańców odnotowano w powiecie poznańskim – 124 oraz wolsztyńskim – 102, natomiast najmniej w powiecie kolskim – 58 i kaliskim – 65.

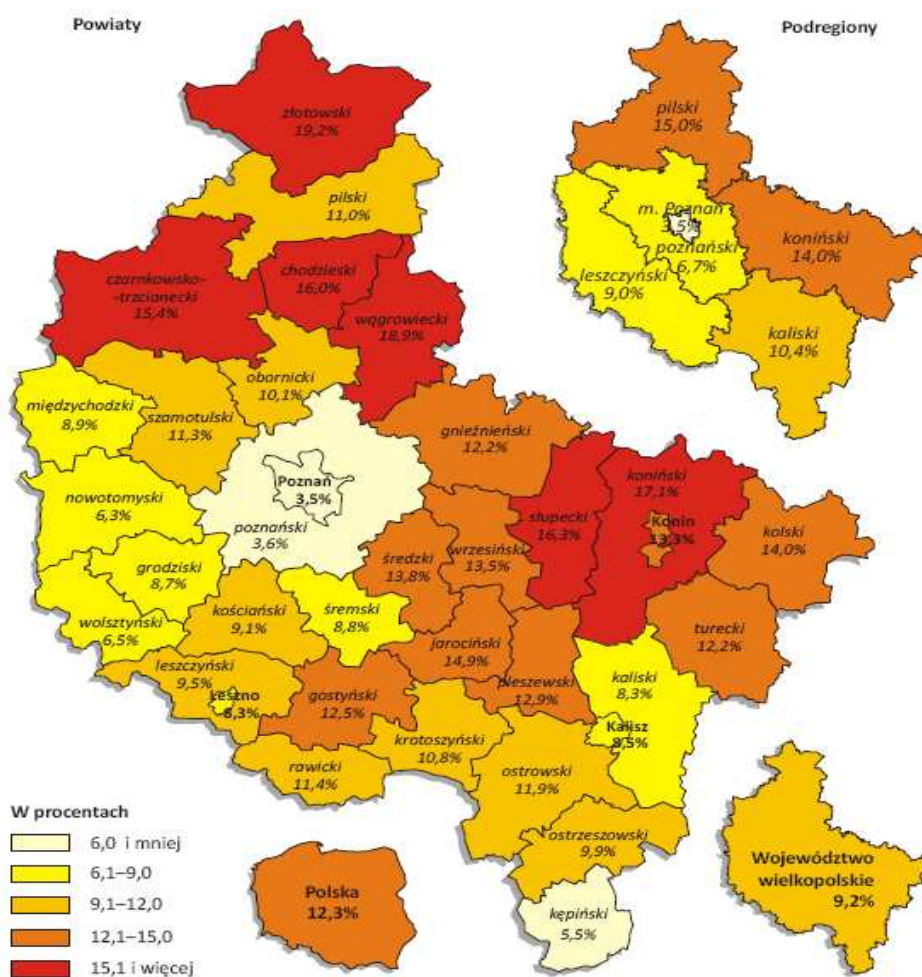
Rys. 6 Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w województwie wielkopolskim w 2009 r.

Jeśli chodzi o udział osób zatrudnionych w sektorze B+R, to wg danych GUS na koniec 2009 r. w województwie wielkopolskim miernik pozostał na tym samym poziomie co w latach poprzednich i wyniósł 1% ogółu osób pracujących (średnia dla kraju 0,8%, najwyższy na Mazowszu 1,4%).

Pod koniec 2010 r. sytuacja na wielkopolskim rynku pracy, względem roku poprzedniego, przyniosła wzrost bezrobocia rejestrowanego o 1,2% i wyniosła 135,2 tys. osób. Warto podkreślić, iż pomimo niewielkiego wzrostu, w grudniu 2010 r. stopa bezrobocia w Wielkopolsce wynosiła 9,2% i był to najniższy wskaźnik wśród wszystkich województw (niższy od średniej dla kraju o 3,1 p. p.). Wśród ogółu osób bezrobotnych podobnie jak w poprzednich latach przeważają kobiety (56% wszystkich bezrobotnych). W porównaniu do 2009 r. liczba bezrobotnych kobiet wzrosła o 1,3%. Największy udział kobiet bezrobotnych odnotowano wśród osób będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy: długotrwale bezrobotnych, bezrobotnych do 27 roku życia po ukończeniu szkoły wyższej, bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego oraz kobiet samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko. Powyższe oznacza, iż w Wielkopolsce kobiety znajdują się w trudniejszej sytuacji na rynku pracy niż mężczyźni.

Rys. 7 Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan na koniec grudnia 2010 r.)

Źródło: opracowanie sygnałowe: Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego, Urząd Statystyczny w Poznaniu, 28.01.2011 r.

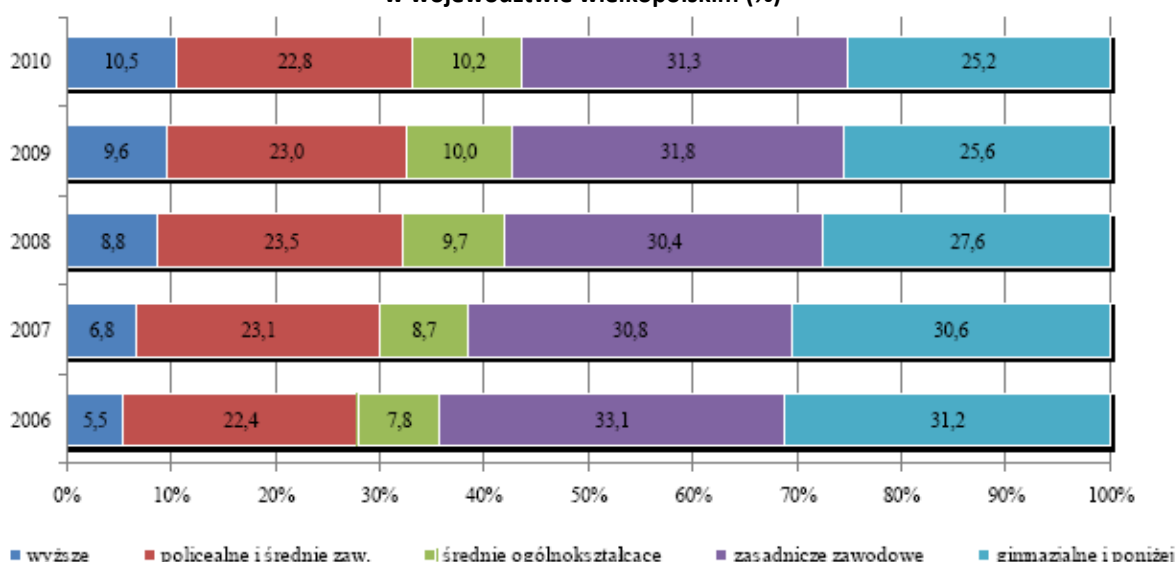
Jak łatwo zauważyć na powyższej mapie natężenie bezrobocia jest nierównomierne na całym obszarze Wielkopolski. Najtrudniejsza sytuacja występuje w powiatach północnych

oraz północno-wschodnich województwa, gdzie stopa bezrobocia rejestrowanego jest najwyższa. Wg danych na koniec 2010 r. wskaźnik bezrobocia osiągnął najwyższą wartość w powiatach: złotowskim (19,2%), wągrowieckim (18,9%) oraz konińskim (17,1%). Podobnie jak w 2009 r., najniższy wskaźnik bezrobocia utrzymał się w powiecie poznańskim (3,6%), w samym Poznaniu (3,5%) oraz był stosunkowo niski w powiecie kępińskim (5,5%).

Analizując wskaźnik bezrobocia zgodnie z BAEL (udział bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo, 15 lat i więcej), okazuje się, że stopa bezrobocia w IV kwartale 2010 r. w Wielkopolsce utrzymała się na tym samym poziomie, jak w okresie poprzednim (8,6%) i była niższa od średniej dla Polski o 0,7 p. p. Podobnie jak w IV kwartale 2009 r. stopa bezrobocia była wyższa dla kobiet i wyniosła 9,9% (o 0,2 p. p. mniej niż przed rokiem) wobec 7,6% dla grupy mężczyzn (wzrost bezrobocia w tej grupie o 0,3 p. p.).

Poniższy wykres przedstawia strukturę bezrobocia w województwie wielkopolskim wg wykształcenia w ciągu ostatnich pięciu lat. Wśród osób bezrobotnych największy odsetek w 2010 r. odnotowano w przypadku grupy osób z wykształceniem poniżej średniego, z tego największy w przypadku grupy osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (31,3%) natomiast najmniejszy w przypadku grupy osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (10,2%) oraz wyższym (10,5%). Niemniej należy zauważyć, iż poczynając od 2006 r. **liczba osób bezrobotnych z wykształceniem zawodowym i niższym systematycznie maleje**, co świadczy o większym zapotrzebowaniu na pracę dla wykwalifikowanych osób o konkretnej specjalności i niekoniecznie wysoko wykształconych. W 2010 r. w Wielkopolsce odnotowano **niepokojący wzrost stopy bezrobocia wśród osób z wykształceniem wyższym**, aż o 0,9 p. p. Wzrost bezrobocia odnotowano również w przypadku osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, ale nie był on tak znaczący, jak w przypadku bezrobotnych z wyższym wykształceniem i wyniósł 0,2 p. p.

Rys. 8 Struktura bezrobocia wg wykształcenia w latach 2006-2010 w województwie wielkopolskim (%)

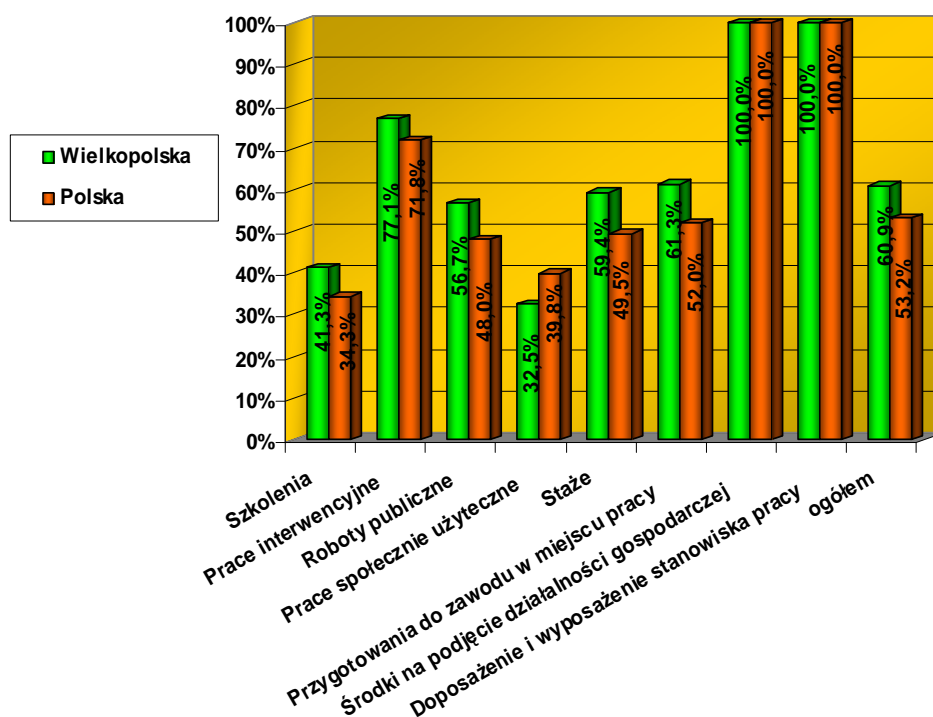
Źródło: opracowanie *Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy w 2010 r.*, Wojewódzki Urząd Pracy, Poznań 2011 r.

Jeśli chodzi o udział osób bezrobotnych zarejestrowanych dłużej niż rok wśród bezrobotnych ogółem, to wg danych na koniec 2009 r. w województwie wielkopolskim odnotowano wskaźnik na poziomie 19,7% i był on niższy od średniej dla kraju o 6,1 p. p.

Najwyższy odsetek długotrwale bezrobotnych zarejestrowano w powiatach: słupeckim (32,4%), kolskim (32%) oraz średzkim (29,3%), natomiast najmniejszy udział osób bezrobotnych zarejestrowanych dłużej niż rok wśród ogółu bezrobotnych odnotowano w powiatach: poznańskim (8%), śremskim (9,5%) oraz kępińskim (9,6%).

Analizując sytuację na rynku pracy warto przyrzeć się **efektywności aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, w tym wskaźnika ponownego zatrudnienia**. Wg danych za 2009 r. w województwie wielkopolskim omawiany wskaźnik **wyniósł 60,9% i był jednym z najwyższych wśród wszystkich regionów** (za województwem lubuskim 67,3%) oraz wyższy od średniej dla kraju o 7,7 p. p. Wśród powiatów województwa wielkopolskiego największą efektywność odnotowano w powiatach: gostyńskim, konińskim z m. Konin oraz jarocińskim (ponad 71%), zaś najmniejszą w powiatach: chodzieskim, czarnkowsko-trzcieńskim oraz złotowskim (poniżej 50%). Największą efektywność spośród wszystkich aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu odnotowano w przypadku środków na podjęcie działalności gospodarczej, doposażenia i wyposażenia stanowiska pracy (100%) oraz prac interwencyjnych (77,1%), zaś najniższą w przypadku prac społecznie użytecznych (32,5%).

Rys. 9 Efektywność zatrudnieniowa podstawowych form aktywizacji w województwie wielkopolskim i w Polsce (stan na koniec 2009 r.)

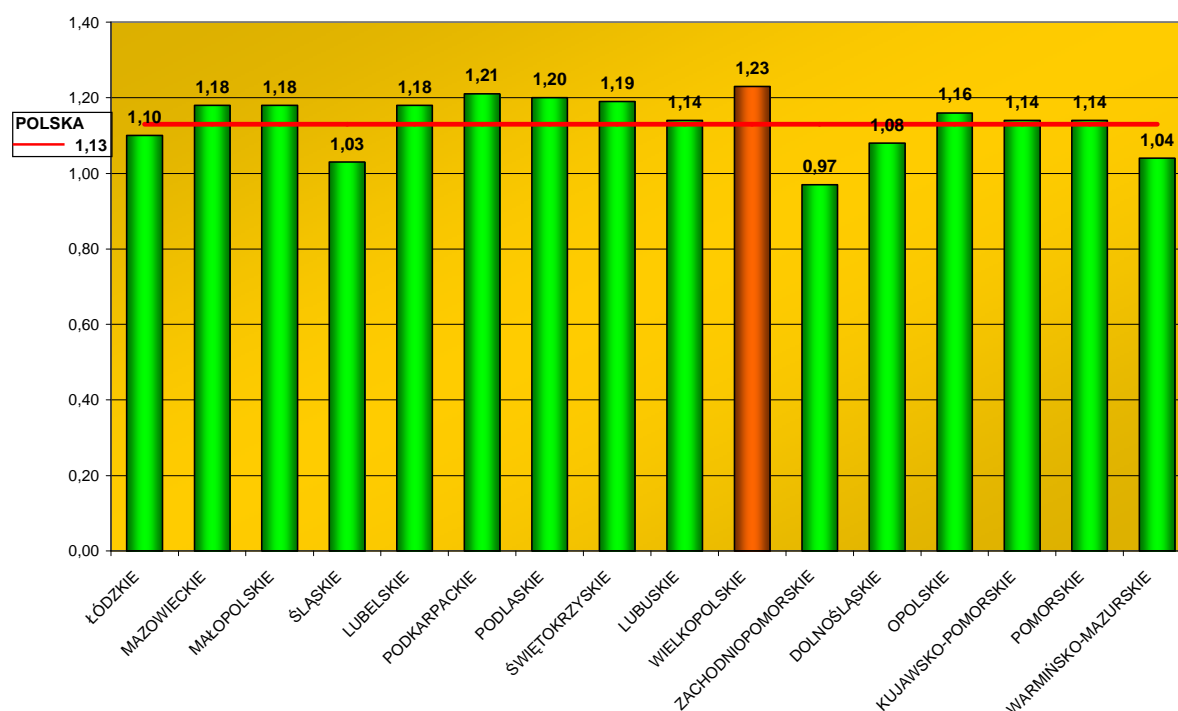
Źródło: opracowanie własne na podstawie *Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej*, Departament Funduszy MPiPS, lipiec 2010 r.

Spośród 41,6 tys. osób objętych podstawowymi formami aktywizacji w Wielkopolsce ponad 26,5 tys. osób uzyskało zatrudnienie, z czego najwięcej wśród osób odbywających staż (blisko 9,4 tys.) oraz osób, które uzyskały środki na podjęcie działalności gospodarczej (ponad 5,6 tys.). **Średni koszt aktywizacji jednej osoby w województwie wielkopolskim był jednym z najwyższych w kraju i wyniósł na koniec 2009 r. 6 315,07 zł** (za województwem mazowieckim, podkarpackim i łódzkim). **Jeśli chodzi o średni koszt ponownego zatrudnienia w Wielkopolsce to był on jednym z najniższych w kraju i na koniec 2009 r. wyniósł 9 896,29 zł** (za woj. lubuskim – 5 473,56 zł, średnia w Polsce – 11 589,81 zł).

SYTUACJA SPOŁECZNA

Analizując sytuację społeczną regionu warto przyrzeć się najpierw sytuacji gospodarstw domowych w Wielkopolsce. Wg danych na koniec 2009 r. (brak danych za 2010 r.) województwo wielkopolskie charakteryzowało się **najwyższym wskaźnikiem osób pracujących w przeciętnej liczbie osób w gospodarstwie domowym, który wyniósł 1,23** i spadł w porównaniu do 2008 r. o 0,07 p. p. (średnia dla kraju 1,13). Najniższy poziom wskaźnika odnotowano w województwie zachodniopomorskim (0,97) oraz śląskim (1,03). Biorąc pod uwagę wskaźnik **przeciętnej liczby osób pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej** w Wielkopolsce należy zauważyć, iż nie zmienił się on od kilku lat i wynosi 0,85 przy średniej dla Polski 0,82 (najwyższy wskaźnik odnotowano w województwie podkarpackim 1,03, zaś najniższy na Mazowszu – 0,72).

Rys. 10 Przeciętna liczba osób pracujących w gospodarstwie domowym w poszczególnych regionach i w Polsce (na koniec 2009 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Rozpatrując sytuację społeczną mieszkańców regionu warto przeanalizować poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Należy zaznaczyć, iż wg danych za 2010 r. **wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 15-64 lata w województwie wielkopolskim wyniósł 22,7%** i wzrost względem 2009 roku o 3,4 p. p (najwyższy wzrost w kraju za województwem świętokrzyskim – 4,1 p. p.) oraz był większy od średniej dla Polski o 2,2 p. p. Warto wspomnieć, iż najwyższy poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych odnotowano w województwie świętokrzyskim – 29%, zaś najniższy w województwie warmińsko-mazurskim – 15%.

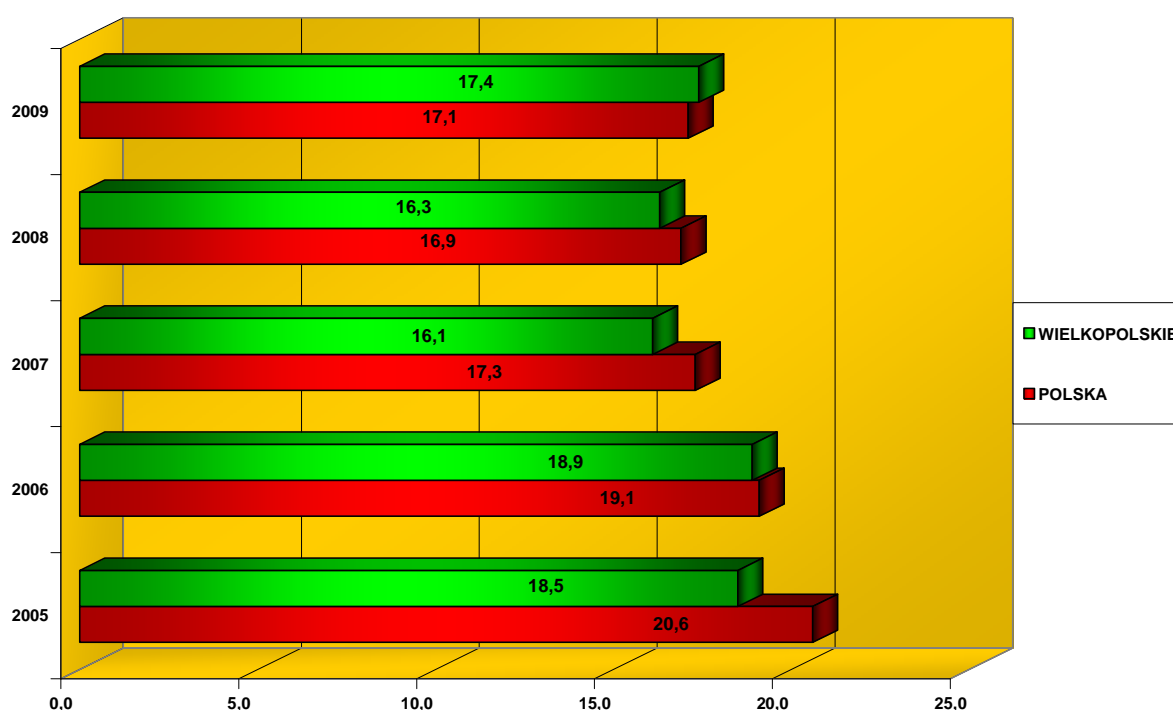
Jeśli chodzi o udział osób niepełnosprawnych wśród osób bezrobotnych, to wg stanu na koniec 2010 r. w Wielkopolsce stanowiły one 5,3% ogólnej liczby osób bezrobotnych (o 0,6 p. p. mniej niż przed rokiem). W tej grupie przeważały kobiety, które stanowiły 52,3%

ogółu bezrobotnych niepełnosprawnych. Spośród zarejestrowanych osób niepełnosprawnych przeważają osoby w wieku 45-54 lata (37,6%) oraz z wykształceniem poniżej średniego (blisko 71% ogółu niepełnosprawnych).

Zgodnie z danymi za I półrocze 2010 r. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w postaci zasiłków okresowych wyniosła w województwie wielkopolskim nieco ponad 21,5 tys. osób. **W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców daje to średnią 6 osób i plasuje region na jednym z ostatnich miejsc w kraju pod tym względem** (średnia dla kraju – 9). Najwyższym poziomem omawianego wskaźnika charakteryzują się województwa: podlaskie, lubuskie i zachodniopomorskie (we wszystkich 15 osób na 1 000 mieszkańców) natomiast najniższą województwa: mazowieckie, małopolskie (5 osób na 1 000 mieszkańców) i wielkopolskie.

Rys. 11 Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w Polsce i woj. wielkopolskim w latach 2005-2009 (%)

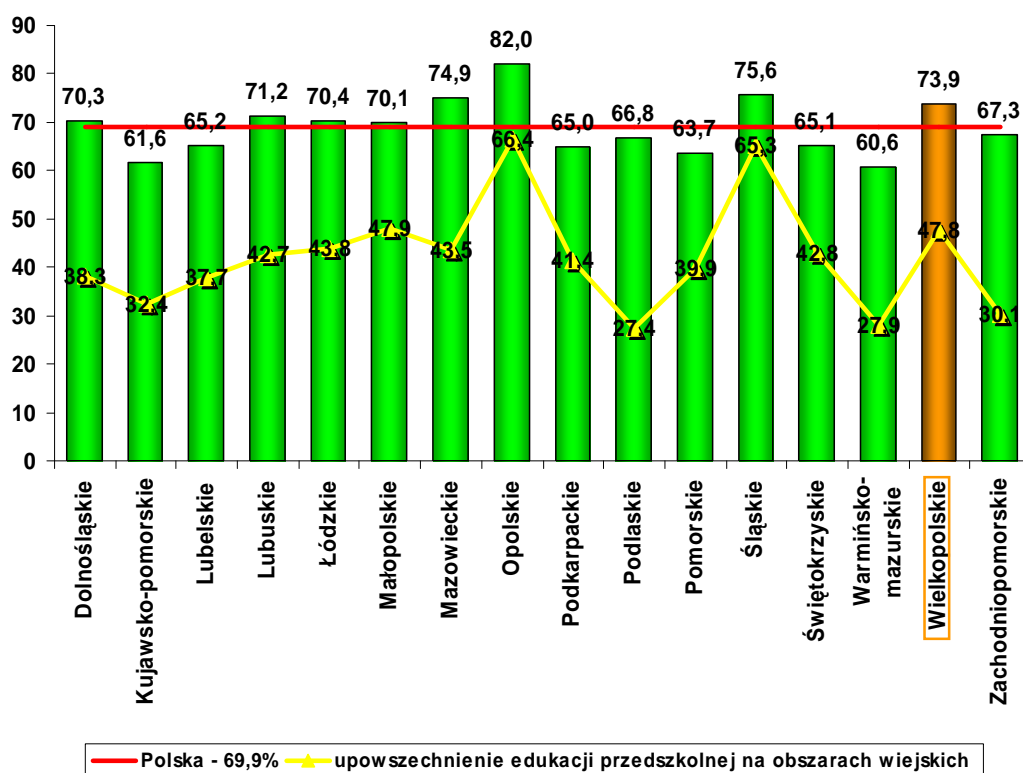
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Powyższy wykres obrazuje poziom **wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych** w latach 2005 – 2009 w województwie wielkopolskim oraz na tle kraju. Na koniec 2009 r. w Wielkopolsce **poziom wskaźnika wzrósł względem roku poprzedniego o 1,1 p. p. osiągając wartość 17,4%** (8. miejsce pod tym względem w kraju). Warto zaznaczyć, iż w latach 2005 – 2008 odsetek osób zagrożonych ubóstwem w Wielkopolsce był poniżej średniej dla kraju, natomiast w 2009 r. jego wartość wzrosła przewyższając średnią dla kraju o 0,3 p. p. Najwyższy poziom omawianego wskaźnika został odnotowany w województwie lubelskim (27,9%) oraz świętokrzyskim (23,7%) zaś najniższy w województwie opolskim (11%) i mazowieckim (12,5%).

EDUKACJA I WYKSZTAŁCENIE

Warto przyrzeć się **poziomowi upowszechnienia edukacji przedszkolnej** w regionie. Wg danych na koniec 2010 r. **odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie wielkopolskim wyniósł 73,9%** i był o 4 p. p. wyższy niż średnia dla kraju. Wartość wskaźnika wzrosła względem roku poprzedniego o 1,5 p. p. i w 2010 r. region uplasował się na 4. miejscu w Polsce pod względem poziomu upowszechnienia edukacji przedszkolnej (za województwem opolskim, śląskim i mazowieckim). Najniższy poziom upowszechnienia odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (60,6%) oraz kujawsko-pomorskim (61,6%).

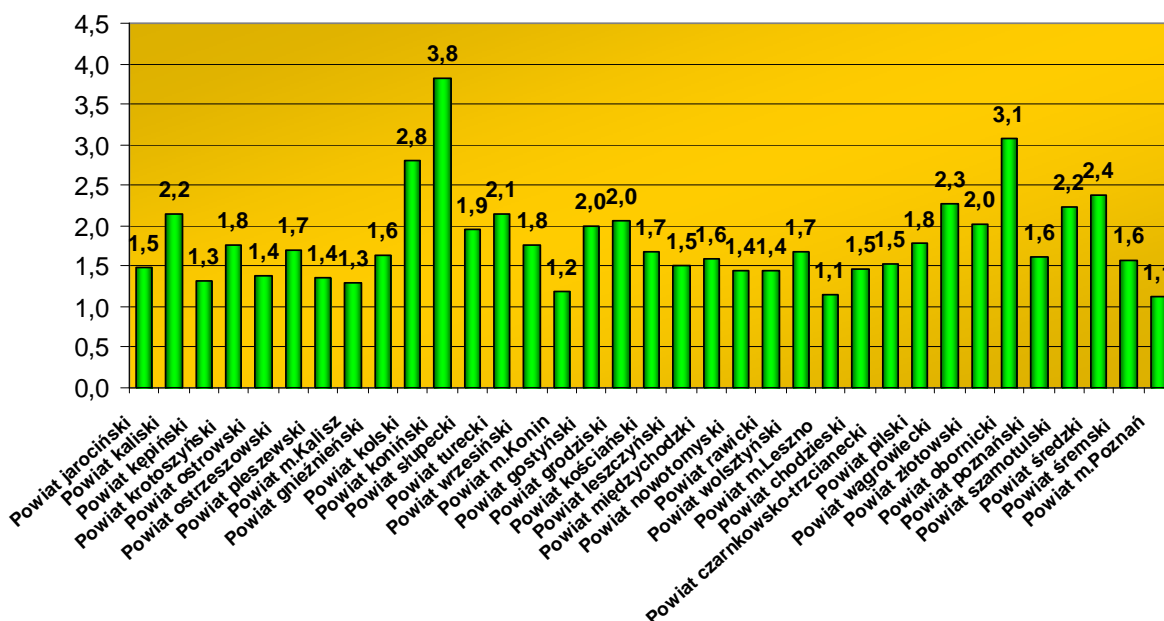
Rys. 12 Upowszechnienie edukacji przedszkolnej wg województw w 2010 r. (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wg danych za 2009 r. w Wielkopolsce funkcjonowało 1 675 placówek wychowania przedszkolnego, w tym 880 przedszkoli, 7 zespołów wychowania przedszkolnego, 71 punktów przedszkolnych oraz 717 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych do których łącznie uczęszcza blisko 103 tys. dzieci. Jeśli chodzi o **liczbę dzieci przypadających na 1 miejsce w przedszkolu to w 2009 r. w województwie wielkopolskim** wartość ta wyniosła 1,6 oraz była niższa od średniej dla kraju o 0,2 p. p. (najlepiej sytuacja przedstawiała się w województwie opolskim – 1,2, gorzej natomiast w województwach: podkarpackim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim – 2,3). Wśród powiatów województwa wielkopolskiego najkorzystniej sytuacja przedstawiała się w powiatach: ostrowskim, pleszewskim, nowotomyskim i rawickim – 1,4, gorzej natomiast w powiatach: konińskim (3,8), obornickim (3,1) oraz kolskim (2,8).

Rys. 13 Liczba dzieci przypadających na 1 miejsce w przedszkolu w województwie wielkopolskim w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

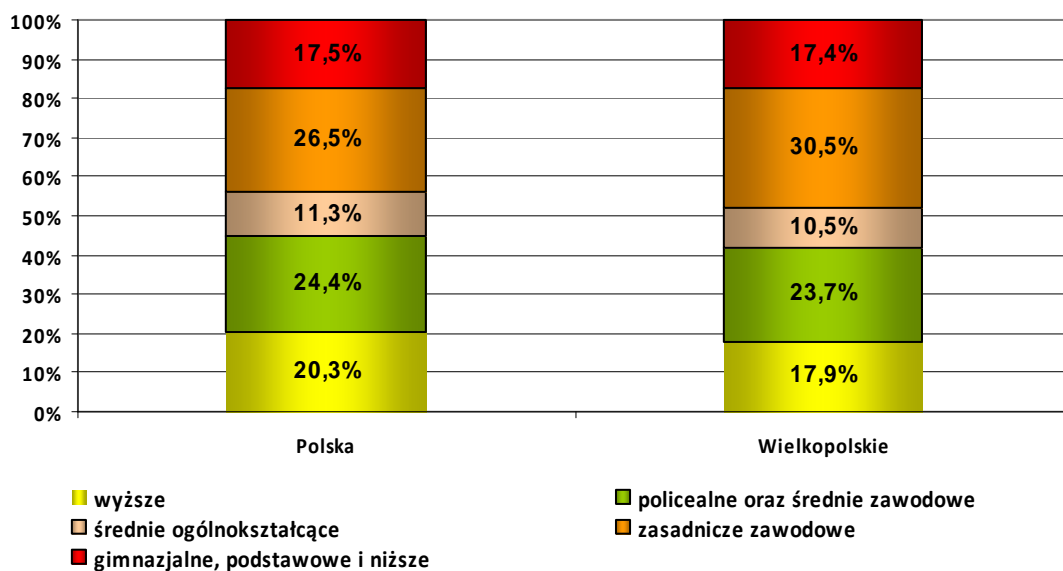
Analizując upowszechnienie edukacji przedszkolnej warto wspomnieć o tym jak kształtuje się poziom tego wskaźnika na obszarach wiejskich. Jeśli chodzi o Wielkopolskę to w 2010 r. omawiany wskaźnik (**odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w placówkach na wsi**) na tle kraju był również bardzo wysoki i **wyniósł 47,8%** (4. miejsce w kraju za województwami: opolskim, śląskim i małopolskim). Osiągnięty poziom tego miernika był wyższy niż średnia dla Polski (43%) oraz wzrósł względem roku poprzedniego o 3,6 p. p.

Istotnych informacji z obszaru edukacji i wykształcenia w poszczególnych regionach dostarczają dane w zakresie **struktury ludności w wieku 15-64 lata wg poziomu wykształcenia**. Jak widać na poniższym wykresie w IV kwartale 2010 r. w województwie wielkopolskim znaczny odsetek stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (30,5%) oraz policealnym i średnim zawodowym (23,7%). Warto zaznaczyć, iż odsetek osób z **wykształceniem zasadniczym zawodowym jest jednym z najwyższych w kraju** (za woj. opolskim 31,5%). Ponadto należy zauważyć, iż odsetek osób z wykształceniem wyższym w województwie wielkopolskim jest stosunkowo niski i wynosi 17,9% (niższy o 3,6 p. p. od średniej dla kraju), zaś najwyższy poziom zarejestrowano na Mazowszu – 28,3%. Kontynuując wątek szkolnictwa wyższego należy wspomnieć, iż w 2009 r. w województwie wielkopolskim funkcjonowało 39 szkół wyższych (więcej jedynie w województwie mazowieckim - 107 i śląskim - 45) natomiast studenci szkół wyższych stanowili 5 270 osób na 10 tys. mieszkańców (5. miejsce pod tym względem w kraju).

Warto przyrzeć się **przeciętnym wynikom egzaminów gimnazjalnych w Wielkopolsce w 2010 r.**, gdzie w przypadku części humanistycznej omawiany wskaźnik **osiągnął drugi w kolejności od najniższego poziom w kraju** - 29,11 pkt (średnia dla Polski - 30,34 pkt). Nieco lepiej przedstawiała się sytuacja w przypadku przeciętnych wyników egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno-przyrodniczej, gdzie wartość wskaźnika osiągnęła poziom 23,36 pkt i była o 0,54 p. p. niższa od średniej wartości dla kraju.

Rys. 14 Udział ludności w wieku 15-64 lata wg poziomu wykształcenia w ogólnej liczbie ludności w tym wieku (IV kwartał 2010 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Kolejnym, istotnym dla obszaru edukacji i wykształcenia, wskaźnikiem jest **poziom kształcenia ustawicznego osób dorosłych** mierzony jako udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i doksztalających w ogólnej liczbie ludności w tym wieku. Wg danych w 2010 r. w województwie wielkopolskim **wskaźnik kształcenia ustawicznego wzrósł względem 2009 r. o 1% i wyniósł 4,7%**. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie mazowieckim - 7,7%, natomiast najniższą w województwie podkarpackim – 3,4%. Średnia wartość wskaźnika dla kraju wzrosła względem 2009 r. o 0,6% i wyniosła 5,3%.

SPIS ILUSTRACJI

Rys. 1 Wskaźnik urbanizacji w poszczególnych województwach w 2010 r.	5
Rys. 2 Struktura ludności Wielkopolski wg ekonomicznych grup wieku	6
Rys. 3 Wskaźnik obciążenia demograficznego w województwach (liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) wg stanu na koniec 2009 r.....	7
Rys. 4 Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej wg aktywności ekonomicznej w IV kwartale 2010 r.	7
Rys. 5 Wskaźnik zatrudnienia wg poszczególnych grup wieku w Polsce i województwie wielkopolskim (IV kwartał 2010 r.).....	8
Rys. 6 Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w województwie wielkopolskim w 2009 r.	9
Rys. 7 Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan na koniec grudnia 2010 r.).....	10
Rys. 8 Struktura bezrobocia wg wykształcenia w latach 2006-2010 w województwie wielkopolskim (%)	11
Rys. 9 Efektywność zatrudnieniowa podstawowych form aktywizacji w województwie wielkopolskim i w Polsce (stan na koniec 2009 r.).....	12
Rys. 10 Przeciętna liczba osób pracujących w gospodarstwie domowym w poszczególnych regionach i w Polsce (na koniec 2009 r.).....	13
Rys. 11 Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w Polsce i woj. wielkopolskim w latach 2005-2009 (%)	14
Rys. 12 Upowszechnienie edukacji przedszkolnej wg województw w 2010 r. (%).....	15
Rys. 13 Liczba dzieci przypadających na 1 miejsce w przedszkolu w województwie wielkopolskim w 2009 r.....	16
Rys. 14 Udział ludności w wieku 15-64 lata wg poziomu wykształcenia w ogólnej liczbie ludności w tym wieku (IV kwartał 2010 r.).....	17